

unge Studenter. Det Tilfælde, det ærede Medlem fremdrog om Professorer, der uden for Universitetets Læresale havde udtalt sig om Politik, kommer jo heller ikke denne Sag i allermindste Maade ved. Den Ytring var ogsaa ganske overflødig i det ærede Medlem fra Langelands Mund, at fordi man er Doktor, er det saamænd ikke sikkert, at det er ganske rigtigt, hvad man siger. Han tænkte sig imidlertid det Tilfælde, at han nu skulde bruge sin Ret til at docere paa Københavns Universitet og saa vilde rette et Angreb paa Estrup, og saa opkonstruerede han dette Tilfælde blot for at faa noget tilsvarende, som han kunde samle Munterheden om, og som han kunde benytte som Basis for sin Kritik overfor os andre. Dette synes dog alvorligt talt at være lidt vel kunstigt, — skal vi ikke vente, til et saadant Tilfælde foreligger. Foreløbig er det jo fra den anden Side, at disse Angreb paa den videnskabelige Lærefrihed er sket.

Naar man i det hele taget skal vurdere denne Sag og derigennem ogsaa de Ytringer, som er faldne fra den højtærede Minister, maa man efter min Formening se paa hele den store alvorlige Baggrund, op imod hvilken den staar, man maa se Perspektivet i denne Sag. Hvis man vilde spørge om, hvilke Mænd der i det 19. Aarhundrede havde gjort det største Indskud i dansk Aandsarbejde, vilde naturligvis Piberdrenge fra Københavns Universitet øjeblikkelig sige: Georg Brandes. Naar de imidlertid havde levet noget længere og lært noget mere, vil de forhaabentlig komme til at indse, at der ikke er en eneste ledende Linie i dansk Aandsliv, som Professor Brandes frugtbart har fortsat, og at det end ikke er lykkedes ham varigt at afbryde nogen. Ganske vist lykkedes det ham for en Tid at afbryde Romantikken *Hovedstrømning*, for at bruge hans eget Udtryk, men det gik jo Romantikken som den spanske Flod Guadalquivir, at den vel kunde manes ned i Jorden, men efter en kort Tid at have fortsat sit Leje under Jorden brød den mægtig frem paa ny. Nej, der er to Mænd, som i fortrinlig Grad har givet moderne dansk Aandsliv deres Stempel: det er Søren Kierkegaard og Grundtvig. Af Søren Kierkegaard er der rettet de mest afgørende Angreb paa selve den helligste Institution, nemlig Kirken, men det faldt ikke hans samtidige ind, at man kunde bevare dette med andet end med Aandens blanke Vaaben. Jeg ser, at man begynder at kalde ogsaa Fløjter for blanke Vaaben, men det maa være ud fra et Ravnestandpunkt; fra et almindeligt

menneskeligt Standpunkt er en Fløjte ikke et blankt Vaaben. Den anden er Grundtvig, som har givet det moderne danske Aandsliv dets Motto, idet han har udtalt disse saa ofte citerede, saa ofte misbrugte Ord: „Frihed bør være vort Løsen i Nord, Frihed for Loke saavel som for Thor”. Skal man forstaa dette dybsindige Ord, maa man lægge Mærke til, at Loke hørte til Asernes Slægt. Han var ikke som i den jødiske Mytologi hin Lucifer, som Professor Brandes gerne af og til har villet tilkøkkettere sig en vis Lighed med: en falden Engel, en underordnet Person i Forholdet til Guddommen. Han var selv en Guddom, han var den, som ofte bragte de andre Guder ud af Klemmen, han repræsenterer Kløgten. Og det er da det store, som ligger i Grundtvigs Tanke om Frihed for Loke, at i al menneskelig Kløgt, selv naar den bevæger sig paa Vildfarelsens Vej, er der en guddommelig Gnist. Nu skal vi endvidere lægge Mærke til, at Grundtvigs Sympati jo saa vist ikke var paa Lokes Side: aldrig har han stillet en mere slaaende Modsætning op end den, han stiller op i dette Vers: Thor, den drabelige, mandige, aabne Thor, hvorom ganske naturlig al Sympati maa samle sig, og saa den forslagne, underfundige, listige Loke. Men alligevel, til Trods for, at hans Antipati saaledes lyser frem mod Loke, at hele Antipatiens Lys maa falde over denne, kræves Frihed for det Princip, som er legemliggjort i ham, og derigennem kræves der Frihed for Spidsfindigheden og for Spotten, — for Spidsfindigheden, der kløver og forvirrer, for Spotten, der saarer, og endelig for Sandheden, der forarger, med eet Ord: Frihed for Kritikken. Den ene Gang efter den anden har Sandheden, fundet af den videnskabelige Forskning, forarget. Lad os først og fremmest tænke paa det store Eksempel med Kopernikus og Galilæi. Men det er det dybe og fine ved det Grundtvigske Ord, at han netop paapeger, at selv de Sandheder, som forarger, selv den videnskabelige Forskning, som søger at rive ens Afguder ned fra Hyldeerne, skal have frit Spil.

Hvis nu ikke en saadan Stormand i dansk Aandsliv havde paatrykt dansk Aandsliv sit Stempel, hvorledes vilde det da i sin Tid være gaaet Professor Brandes, da han traadte frem paa Universitetet i Begyndelsen af 80erne? Det var netop i Ly og Læ af denne Respekt for videnskabelig Forskning i Ordets videste Forstand, at han fik Lov at rette nogle af de hvasseste Angreb, som overhovedet her hjemme er